

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Факультет економіки та управління
Кафедра міжнародних економічних відносин та фінансів

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з науково-педагогічної роботи ХТЕІ КНТЕУ

 А. В. Катаєв

« 27 » 08 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Просторова економіка

(повна назва навчальної дисципліни)

Для підготовки
студентів освітнього
ступеня

бакалавр

(бакалавр чи магістр)

року набору 2018

галузі знань

29 Міжнародні відносини

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності

292 Міжнародні економічні відносини

(шифр і найменування спеціальності)

напряму підготовки

(шифр і найменування напряму підготовки)

спеціалізації

Міжнародний бізнес

(найменування спеціалізації)

Харків, 2018 рік

Розробник Непран Андрій Володимирович
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)
доцент кафедри міжнародних економічних відносин та фінансів
(посада повністю)
кандидат економічних наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання повністю)

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри
міжнародних економічних відносин та фінансів
(назва кафедри)
протокол № 1 від 31.08.2018 р.

Зав. кафедри

(підпис)

І. В. Колупаєва
(ініціали та прізвище)

Програму розглянуто та схвалено на засіданні методичної комісії факультету
економіки та управління
(назва факультету)
протокол № 1 від 31.08.2018 р.

Голова методичної комісії

(підпис)

О. М. Гавриш
(ініціали та прізвище)

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Просторова економіка» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» галузі знань 29 «Міжнародні відносини».

Метою викладання навчальної дисципліни є набуття майбутніми фахівцями ґрунтовних економічних знань, глибоке та ґрунтовне засвоєння ними основних засад територіальної організації продуктивних сил України, сучасного стану регіонального розвитку економіки та про територіальну і галузеву структуру господарського комплексу, а також об'єктивну необхідність раціонального використання всіх видів ресурсів і охорони навколишнього середовища.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є дослідження територіального розвитку продуктивних сил України, наукових засад регіональної економічної політики.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення навчальної дисципліни є основою для подальшого засвоєння професійних навчальних дисциплін, таких як «Національні інтереси в світовій геополітиці та геоekonomіці», «Макроекономіка», «Міжнародні економічні відносини». Знання, які студенти отримують при вивченні дисципліни, в подальшому можуть бути використані при проходженні практик, написанні курсових та випускної кваліфікаційної роботи.

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна забезпечує набуття студентами:

загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність навчатися та бути сучасно навченим;

ЗК 2. Здатність продукувати нові ідеї, системно мислити, проявляти креативність, гнучкість, вміння управляти часом;

ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, пошуку, оброблення та оцінювання інформації, процесів та явищ з різних джерел з метою виявлення проблем, формулювання висновків (рекомендацій), вироблення рішень на основі логічних аргументів, забезпечення якості виконуваних робіт з урахуванням національних та міжнародних вимог;

ЗК 6. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків;

ЗК 7. Уміння бути критичним та самокритичним до розуміння чинників, які справляють позитивний чи негативний вплив на спілкування з представниками інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності та мультикультурності та поваги до них;

ЗК 10. Вміння використовувати набуті знання, розуміти предметну область та професію на практиці, бути відкритим до застосування знань з урахуванням конкретних ситуацій.

фахових компетентностей:

ФК 3. Розуміння сутності й особливостей функціонування моделей економічного розвитку як середовища міжнародного бізнесу;

ФК 12. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами;

ФК 13. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

професійних компетентностей:

ПРН 1. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя, дотримуватися принципів безперервного розвитку та постійного самовдосконалення; прагнути професійного зростання, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін;

ПРН 2. Мислити креативно та критично, володіти навичками самоаналізу, самоменеджменту, самовдосконалення, тайм-менеджменту, критично оцінювати наслідки продукованих ідей;

ПРН 3. Демонструвати абстрактне мислення, застосовувати методології дослідження, аналізу та синтезу, структурно-системного аналізу,

систематизувати набуті знання, робити узагальнення і висновки на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу та ресурсів;

ПРН 4. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків;

ПРН 5. Демонструвати навички письмової та усної комунікації державною та іноземними мовами, фахово використовувати економічну термінологію;

ПРН 9. Виявляти, окреслювати та формалізувати проблеми; систематизувати й упорядковувати отриману інформацію про зовнішнє та внутрішнє середовище міжнародного бізнесу; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на процеси та явища у світовому господарстві; формулювати висновки і розробляти рекомендації з метою адаптації до нової ситуації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища;

ПРН 11. Спроможність здійснювати діяльність у багатонаціональному середовищі з урахуванням культурологічних особливостей представників бізнес-кіл різних країн; розуміти детермінанти впливу на спілкування з представниками інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності);

ПРН 15. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з урахуванням їх основних форм, зокрема: міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни «Регіональна економіка»

Поняття про предмет дослідження науки «Регіональна економіка». Місце дисципліни в системі наукових дисциплін, його мета і завдання. Структура навчальної дисципліни. Основні проблеми дослідження просторової економіки. Теоретико-методологічні основи «Регіональної економіки». Методи дослідження просторової економіки. Зв'язок з економічною теорією, статистикою, галузевими економічними та іншими дисциплінами.

Тема 2. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів

Сутність законів регіонального розвитку. Закономірності соціально-економічного розвитку регіонів. Закономірності ефективного розміщення продуктивних сил, територіального поділу праці, економічної цілісності регіону, регіональної інтеграції господарства, територіальної комплексності, концентрації та диференціації продуктивних сил, зближення рівнів соціально-економічного розвитку регіонів. Методологічні і організаційні основи розвитку регіонів та формування регіональної структури господарства. Найважливіші принципи розміщення продуктивних сил. Фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів. Вплив науково-технічного прогресу на розміщення продуктивних сил.

Тема 3. Економічне районування та територіальна організація господарства

Економічне районування як науковий метод територіальної організації народного господарства. Наука про економічне районування. Основи класичних теорій регіону і регіональної економіки. Теорії регіональної спеціалізації і міжрегіональної торгівлі. Принципи районування. Форми територіальної організації продуктивних сил економічних районів. Форми розміщення продуктивних сил – пункти, центр, вузол, комплекс, район. Сучасне економічне районування України. Нові сітки економічних районів за Ф. Заставним та О. Масляком (9 районів), О. Шаблієм (6), В. Поповкіним (5 макрорайонів і 10 мезорайонів).

Тема 4. Регіон в системі територіального поділу праці

Об'єктивні основи організації просторової економіки. Основні теоретичні уявлення про регіон. Нові парадигми та концепції регіону. Об'єктивні основи просторової організації економіки. Основні теоретичні уявлення про регіон. Термінування регіонів. Основи класичних теорій регіону і регіональної економіки. Теорії регіональної спеціалізації і міжрегіональної торгівлі.

Теорія ринкових потенціалів і просторової взаємодії. Сучасні теорії регіональної економіки. Теорія територіальних кластерів. Поняття про територіальний поділ праці. Територіальний поділ праці як основа формування

економічних районів. Ступінь участі регіону в ТПП. Територіально-виробничі комплекси як прояв ТПП.

Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики

Поняття державної регіональної економіки та регіональної політики. Засади функціонування регіональної економіки. Соціально-економічний потенціал регіону. Державні регіональні програми як складова частина регіональної політики.

Регіональна економічна політика, її сутність та завдання. Об'єкти і суб'єкти регіональної державної політики. Принципи державної регіональної політики перехідного періоду. Складові частини державної регіональної політики: економічна, соціальна, науково-технічна, екологічна, демографічна, гуманітарна, національна, зовнішньоекономічна, управлінська політики.

Напрями регіональної політики.

Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики

Проблеми реалізації регіональної економічної політики. Сутність механізму реалізації регіональної економічної політики. Цільова організаційно-правова база реалізації регіональної політики. Механізм реалізації регіональної економічної політики держави. Принципи державного регулювання регіонального економічного розвитку, його складові елементи. Програми розв'язання регіональних проблем.

Державне регулювання соціально-економічного розвитку регіонів. Адміністративно-правове, економічне та специфічно-територіальне регулювання. Роль обласних, районних та міських держадміністрацій в реалізації державної політики в регіонах. Місцеві бюджети як фінансова основа соціально-економічного розвитку регіону. Державна регіональна фінансова політика. Муніципальні фінанси. Функції місцевих бюджетів.

Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах

Суть господарського комплексу. Основні умови формування господарського комплексу України. Основні риси господарства України. Народногосподарський комплекс України. Галузева, територіальна, відтворювальна, функціональна та організаційна структура народногосподарського комплексу України. Виробнича й невиробнича сфери народного господарства. Промисловість України і форми її територіальної організації. Загальна характеристика сільського господарства та транспорту. Основні ланки невиробничої сфери.

Трансформація господарського комплексу за ринкових умов. Основні проблеми розвитку і розміщення продуктивних сил.

Тема 8. Природний та трудоворесурсний потенціал України

Сутність природно-ресурсного потенціалу. Класифікація природних ресурсів. Мінеральні, земельні, водні, біологічні, рекреаційні, кліматичні і

космічні ресурси, ресурси Світового океану. Вичерпні і невичерпні природні ресурси.

Природно-ресурсний потенціал України. Земельні, кліматичні, рекреаційні ресурси, рослинний та тваринний світ, ресурси Чорного та Азовського морів, корисні копалини, анутрішні води тощо.

Населення і трудовий потенціал України. Чисельність і розміщення населення України. Міграційні процеси та їх види. Державна політика зайнятості працездатного населення. Регіональний ринок праці. Працедифіцитні та праценадлишкові регіони України.

Тема 9. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення

Суть і класифікація міжгалузевих комплексів. Міжгалузеві регіональні комплекси мінерально-промислової, агропромислової, лісопромислової, морепромислової орієнтації. Цільовий та технологічний підходи до виділення міжгалузевих комплексів. Виробничі програми міжгалузевих регіональних комплексів. Основні цілі міжгалузевого комплексу.

Паливно-енергетичний, металургійний, машинобудівний, хіміко-лісовий, будівельний комплекси. Комплекс галузей легкої промисловості. Агропромисловий комплекс. Рекреаційний комплекс.

Тема 10. Економіка України як регіональна система та її розвиток у ринкових умовах

Територіальна диференціація регіонів за рівнем розвитку продуктивних сил. Виробнича інфраструктура регіону. Енергетична інфраструктура. Транспортна система регіону. Розвиток виробничих зв'язків у регіонах. Соціальна інфраструктура. Соціально-побутова та соціально-духовна інфраструктура регіону. Побутове обслуговування. Пасажирський транспорт та засоби зв'язку. Освіта. Культура. Охорона здоров'я, фізкультура і спорт.

Тема 11. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку

Сучасне економічне районування України. Центральнорайонський економічний район (Київська, Чернігівська, Черкаська, Житомирська, Кіровоградська обл.). Західнорайонський економічний район (Рівненська, Волинська, Львівська, Івано-Франківська, Тернопільська, Вінницька, Хмельницька, Закарпатська, Черновецька обл.). Донецько-Придніпровський економічний район (Донецька, Луганська, Дніпропетровська, Запорізька обл.). Північно-східний економічний район (Харківська, Полтавська, Сумська обл.). Причорноморський (Південний) економічний район (Одеська, Миколаївська, Херсонська обл.).

Тема 12. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури

Роль зовнішньоекономічних зв'язків в умовах сучасної глобалізації і регіоналізації економіки світу. Сутність міжнародного поділу праці, основні

потоки капіталу та робочої сили. Особливості зовнішньоекономічних зв'язків регіонів України. Соціально-економічна типологія країн. Економічна інтеграція. Економічні союзи. Форми зовнішньоекономічної діяльності. Зони спільного підприємництва. Зовнішньоекономічні зв'язки України.

Тема 13. Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища

Еволюція економічних принципів природокористування. Еколого-економічні засади раціонального природокористування. Економічний механізм охорони і раціонального використання природних ресурсів. Стан навколишнього природного середовища. Елементи економічного механізму раціонального природокористування. Екологічна оцінка господарської діяльності як інструмент екополітики. Ресурсозбереження як чинник підвищення ефективності суспільного виробництва.

4.2. Обсяги та структура навчальної дисципліни за навчальними роками

Форма навчання	Вид навчальних занять	Навчальні роки					
		2018/2019		2019/2020		2020/2021	
		осінь	весна	осінь	весна	осінь	весна
Денна повна	Лекційні заняття	42	-	-	-	-	-
	Семінарські заняття	-	-	-	-	-	-
	Практичні заняття	42	-	-	-	-	-
	Лабораторні заняття	-	-	-	-	-	-
	Курсова робота (проект)	-	-	-	-	-	-
	Самостійна робота студентів	96	-	-	-	-	-
	Усього годин	180	-	-	-	-	-
Денна скорочена	Лекційні заняття	-	-	-	-	-	-
	Семінарські заняття	-	-	-	-	-	-
	Практичні заняття	-	-	-	-	-	-
	Лабораторні заняття	-	-	-	-	-	-
	Курсова робота (проект)	-	-	-	-	-	-
	Самостійна робота студентів	-	-	-	-	-	-
	Усього годин	-	-	-	-	-	-
Заочна повна	Лекційні заняття	-	-	-	-	-	-
	Семінарські заняття	-	-	-	-	-	-
	Практичні заняття	-	-	-	-	-	-
	Лабораторні заняття	-	-	-	-	-	-
	Курсова робота (проект)	-	-	-	-	-	-
	Самостійна робота студентів	-	-	-	-	-	-
	Усього годин	-	-	-	-	-	-
Заочна скорочена	Лекційні заняття	-	-	-	-	-	-
	Семінарські заняття	-	-	-	-	-	-
	Практичні заняття	-	-	-	-	-	-
	Лабораторні заняття	-	-	-	-	-	-
	Курсова робота (проект)	-	-	-	-	-	-
	Самостійна робота студентів	-	-	-	-	-	-
	Усього годин	-	-	-	-	-	-

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) І ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

5.1. Теми лекційних занять

Теми дисципліни	Тема лекції	Обсяг у годинах			
		денна		заочна	
		повна	скорочена	повна	скорочена
Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни «Просторова економіка»	Предмет, метод і завдання дисципліни «Регіональна економіка»	2			
Тема 2. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів	Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів	2			
	Принципи розміщення продуктивних сил	2			
Тема 3. Економічне районування та територіальна організація господарства	Економічне районування як науковий метод територіальної організації народного господарства	2			
	Типи економічних районів.	2			
Тема 4. Регіон в системі територіального поділу праці	Типологізація регіонів	2			
	Територіальний поділ праці як основа формування економічних районів	2			
Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики	Поняття державної регіональної економіки та регіональної політики	2			
	Регіональна економічна політика, її сутність та завдання	2			
Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики	Механізм реалізації регіональної економічної політики	2			
Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах	Суть господарського комплексу.	2			
	Структура народногосподарського комплексу	2			

Теми дисципліни	Тема лекції	Обсяг у годинах			
		денна		заочна	
		повна	скорочена	повна	скорочена
Тема 8. Природний та трудоворесурсний потенціал України	Сутність природно-ресурсного потенціалу	2			
	Населення і трудовий потенціал України	2			
Тема 9. Міжгалузеві господарські комплекси та егіональні особливості їх ррозвитку і розміщення	Міжгалузеві господарські комплекси та егіональні особливості їх ррозвитку і розміщення	2			
Тема 10. Економіка України як регіональна система та її розвиток у ринкових умовах	Економіка України як регіональна система та її розвиток у ринкових умовах	2			
Тема 11. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку	Виробнича інфраструктура регіону	2			
	Енергетична інфраструктура	2			
	Транспортна система регіону	2			
Тема 12. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури	Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури	2			
Тема 13. Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища	Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища	2			
Усього		42			

5.2. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом

5.3. Теми практичних занять

Теми дисципліни	Тема лекції	Обсяг у годинах	
		денна форма	заочна форма
Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни «Просторова економіка»	Предмет, метод і завдання дисципліни «Регіональна економіка»	2	
Тема 2. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів	Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів	2	

Теми дисципліни	Тема лекції	Обсяг у годинах	
		денна форма	заочна форма
	Принципи розміщення продуктивних сил	2	
Тема 3. Економічне районування та територіальна організація господарства	Економічне районування як науковий метод територіальної організації народного господарства	2	
	Типи економічних районів.	2	
Тема 4. Регіон в системі територіального поділу праці	Типологізація регіонів	2	
	Територіальний поділ праці як основа формування економічних районів	2	
Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики	Поняття державної регіональної економіки та регіональної політики	2	
	Регіональна економічна політика, її сутність та завдання	2	
Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики	Механізм реалізації регіональної економічної політики	2	
Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах	Суть господарського комплексу.	2	
	Структура народногосподарського комплексу	2	
Тема 8. Природний та трудовий потенціал України	Сутність природно-ресурсного потенціалу	2	
	Населення і трудовий потенціал України	2	
Тема 9. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення	Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення	2	
Тема 10. Економіка України як регіональна система та її розвиток у ринкових умовах	Економіка України як регіональна система та її розвиток у ринкових умовах	2	
Тема 11. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку	Виробнича інфраструктура регіону	2	
	Енергетична інфраструктура	2	
	Транспортна система регіону	2	
Тема 12. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури	Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури	2	
Тема 13. Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища	Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища	2	
Усього		42	

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Організація самостійної роботи студентів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про самостійну роботу студентів Харківського торговельно-економічного-інституту КНТЕУ;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з опрацювання та вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення основних термінів та понять рекомендованої літератури.
4. Підготовка до практичних занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування.
5. Контрольна перевірка кожним слухачем особистих знань, запитання для самоконтролю, вирішення задач.

Питання навчальної дисципліни, які пропонуються для самостійного вивчення

Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни «Просторова економіка»

1. Основні завдання просторової економіки.
2. Локальні цілі розвитку просторової економіки.
3. Об'єкти і суб'єкти просторової економіки.
4. Особливості формування економічного простору.

Тема 2. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів

1. Основні напрями формування та удосконалення територіальної організації виробництва.
2. Екологізація виробництва.
3. Природно-географічні фактори розміщення продуктивних сил.

Тема 3. Економічне районування та територіальна організація господарства

1. Особливості районування та сучасна мережа економічних районів.
2. Слаборозвинуті регіони України.
3. Територіальна структура виробничо-господарського комплексу економічного району.

Тема 4. Регіон в системі територіального поділу праці

1. Основні фактори, які впливають на ефективність територіальної організації виробництва.
2. Індекс спеціалізованого економічного регіону (формула Пробста).
3. Товарність продукції економічного регіону.

Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики

1. Формування та реалізація державної регіональної політики відповідно до Закону України «Про засади державної регіональної політики».
2. Повноваження суб'єктів регіональної політики України.
3. Фінансове забезпечення державної регіональної політики.

Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики

1. Міжрегіональне і прикордонне співробітництво – інструменти реалізації регіональної економічної політики.
2. Основні засади управління державним та комунальним сектором регіональної економіки.
3. Класифікація регіональних програм.

Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах

1. Особливості трансформації господарського комплексу України в посткризовий період.
2. Динаміки зміни структури народногосподарського комплексу України.
3. Співвідношення сфери матеріального виробництва та сфери послуг у народногосподарському комплексі.

Тема 8. Природний та трудовий потенціал України

1. Особливості реструктуризації регіональної економіки в умовах ринку.
2. Специфіка регіональних програм розвитку.
3. Регіональні особливості галузевої структури промисловості України.

Тема 9. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення

1. Ресурсозабезпечення і його значення для розвитку народного господарства.
2. Міграційні процеси в Україні.
3. Динаміка міграційних процесів у Харківській області.
4. Коефіцієнт «старіння» населення: сутність та порядок обчислення.
5. Особливості формування та розселення населення.

Тема 10. Економіка України як регіональна система та її розвиток у ринкових умовах

1. Дифференціація регіонів України.
2. Диспропорції регіонального розвитку України.
3. Пріоритетні напрями регіонального розвитку.

Тема 11. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку

1. Значення Східного економічного регіону в розвитку економіки України.
2. Трудовий потенціал Придніпров'я.
3. Економіка Східного регіону.

Тема 12. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури

1. Формування експортного потенціалу Центрального району України.
2. Динаміка зовнішньоекономічних відносин Східного регіону.

Тема 13. Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища

1. Організація служб охорони навколишнього середовища і система екологічної інформації.
2. Екологічна оцінка господарської діяльності як інструмент екополітики.
3. Ресурсозабезпечення як чинник підвищення ефективності суспільного виробництва.

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ

Не передбачено навчальним планом.

8. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

8.1. Схема нарахування балів для студентів денної форми навчання

Поточний контроль (максимум 60 балів, мінімум 34)														Підсум- ковий контроль	Сума	
Навчальні роки	усього	у тому числі за темами														
		Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12			Тема 13
2018/2019	60	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	40	100

Види активності студента з навчальної дисципліни протягом семестру:

1. Самостійне опрацювання тестів відповідно до тем дисципліни.
2. Відвідування аудиторних занять.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Для визначення рівня засвоювання студентами навчального матеріалу використовуються такі форми та методи оцінювання:

Поточний контроль:

- для студентів денної форми навчання: оцінювання роботи на практичних заняттях, оцінювання відвідування аудиторних занять, виконання аудиторної контрольної роботи;
- для студентів заочної форми навчання: тестування.

Умовою допуску до підсумкового контролю є виконання програми дисципліни «Просторова економіка» (відпрацювання всіх практичних занять) і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше 34 балів.

Підсумковий контроль:

- для студентів денної форми навчання: письмовий екзамен;
- для студентів заочної форми навчання: письмовий екзамен.

Організація та проведення контрольних заходів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про оцінювання результатів навчання студентів;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА (ОСНОВНА, ДОПОМІЖНА)

10.1. Основна література

1. Джаман М. О. Теорія економіки регіонів : Навчальний посібник / М. О. Джаман. – Київ : Центр учбової літератури, 2014. – 384 с.
2. Зінь Е. А. Регіональна економіка : підручник / Е. А. Зінь. – Київ : ВД «Професіонал», 2014. – 528 с.
3. Манів З. О. Регіональна економіка : Навчальний посібник / Манів З. О., Луцький І. М., Манів З. С. – Львів : «Магнолія 2006», 2007. – 562 с.
4. Тараненко І. В. Регіональна економіка : Навчальний посібник / Тараненко І. В., Дашевська О. В., Яременко С. С. та ін.; за ред. І. В. Тараненко. – Київ : Кондор, 2013. – 305 с.
5. Просторова економіка : Навчальний посібник / за ред. О. М. Ткачук ; за ред. Ткачук О. М. – Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – 236 с.

10.2. Допоміжна література

6. Регіональна економіка : словник термінів/ за ред. А. А. Мазаракі. – Київ: КНТЕУ, 2012. – 352 с.
7. Мікловда В. П. Економічна безпека регіону: трудовресурсний контекст / В. П. Мікловда // Регіональна економіка. – 2017. – № 2. – С. 10 – 15.
8. Тимечко І. Р. Особливості життєдіяльності територіальних громад у транскордонному просторі Україна-ЄС / І. Р. Тимечко // Проблеми економіки. – 2018. – № 2. – С. 164 – 170.
9. Курганська М. К. Аналіз роботи будівельних організацій регіонів України в контексті антикризового управління / М. К. Курганська // Проблеми економіки. – 2018. – № 2. – С. 152 – 158.

11. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

10. Верховна Рада України [Електронний ресурс] : офіційне інтернет-представництво. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>. – Станом на 25.08.2018 р. – Назва з екрану.
11. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс] : офіційне Інтернет-представництво. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>. – Станом на 25.08.2018 р. – Назва з екрану.
12. Державна фіскальна служба України [Електронний ресурс] : – офіційне Інтернет-представництво. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua>. – Станом на 25.08.2018 р. – Назва з екрану.
13. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України [Електронний ресурс] : офіційне Інтернет-представництво. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/catalogue/11>. – Станом на 25.08.2018 р. – Назва з екрану.
5. Міністерство економічного розвитку та торгівлі України [Електронний ресурс] : офіційне Інтернет-представництво. – Режим доступу: [www.me.gov.ua/](http://www.me.gov.ua) www.me.gov.ua. – Станом на 25.08.2018 р. – Назва з екрану.